

Handläggare:
Susanna Höglund, 08-508 29 758

Till
Finansroteln

Revidering av Vision 2030 - ett Stockholm i världsklass

Svar på remiss från Finansroteln (Dnr 025-634-2014).

Sammanfattning

Koncernledningen är positiv till att staden har en långsiktig vision som tar upp angelägna utvecklingsområden. Koncernledningen är också positiv till att visionens text koncentrerats och blivit mer lätt-läst.

Koncernledningen föreslår ett antal konkreta justeringar och förtydliganden, utifrån bolagskoncernens perspektiv, vilka redogörs för under avsnittet Koncernledningens synpunkter.

Sammantaget är koncernledningen positiv till förslaget till reviderad Vision för Stockholm år 2030, samt även till det underlag och den process som legat till grund för förslaget.

Ärendet

Finansroteln har remitterat ”Revidering av Vision 2030 - ett Stockholm i världsklass” till bland annat Stockholms Stadshus AB. Stockholms Stadshus AB har i sin tur remitterat vidare till samtliga dotterbolag. Nedan följer en redovisning av bolagens remissvar i huvudsak. Remissvaren i sin helhet återfinns i bilagorna. Bostadsförmedlingen, S:t Erik Försäkring och S:t Erik Livförsäkring har inga synpunkter på remissen.

Sedan stadens gemensamma vision om Ett Stockholm i världsklass 2030 togs fram, under 2006 och 2007, har omvärlden förändrats och därmed också stadens långsiktiga förutsättningar. Befolkningstillväxten har gått betydligt snabbare än beräknat. Stockholm kommer att vara en miljonstad redan i början av 2020-talet, inte år 2030, vilket visionsarbetet utgick ifrån.

Den snabba tillväxten skapar än större utmaningar för att planera framtidens Stockholm samt tillgodose alla de olika behov och önskemål dagens och morgondagens invånare har. Målet är ett Stockholm med hög livskvalitet för invånare i olika åldrar och med vitt skiftande bakgrunder. Det gäller att värna det goda i Stockholm – de offentliga rummen, närheten till naturen, Mälaren och Saltsjön, och hög kvalitet i offentligt finansierad

service – samtidigt som vi bygger nya bostadsområden med god kollektivtrafik, där man med trygghet kan åldras eller låta barnen växa upp och där det finns förskolor och skolor som ger barnen kunskaper och färdigheter för livet.

Utifrån uppdrag av kommunfullmäktige har ett arbete med utvärdering och revidering av Vision 2030 genomförts sedan hösten 2012. Arbetet har letts av stadsledningskontoret och har involverat ett stort antal medarbetare i staden på olika nivåer, bland annat stadens förvaltnings- och bolagschefer. Även akademierna och länsstyrelsen i Stockholms län har involverats. Arbetet, under ledning av en styrgrupp, har bedrivits i åtta olika delprojekt som utifrån olika perspektiv har analyserat utvecklingstendenserna och den förväntade framtidsutvecklingen inom visionens tre teman. Diskussioner och dialoger har även skett med externa grupper, så kallade fokusgrupper.

Hela arbetet har legat till grund för den nu föreslagna revideringen av Vision 2030 – ett Stockholm i världsklass, som redovisas i detta ärende.

Underremiss

Svenska Bostäders remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Delaktiga och trygga

Om Stockholm skall få den position som stad i världsklass är denna aspekt synnerligen väsentlig. Visionen har en anda av hög ambition och ett långtgående samarbete mellan såväl stadens olika delar som övriga samhällsaktörer. Ett synsätt som bolaget helhjärtat stöder. Det är emellertid nödvändigt att då särskilt vara uppmärksam på tröskeleffekter och ansvarsgränser för att det skall bli möjligt.

Levande stad

Tankarna om såväl långtgående omsorg om historiska miljöer och strävan efter innovativa ny spännande arkitektur kan upplevas som en motsats. Här måste modet att vara nyskapande följa den historiska traditionen ända sedan staden grundades att varje ny tids era måste få lämna sina avtryck för framtiden.

Ett väl fungerande transportsystem

Bostadsbyggande och infrastruktur är beroende av varandra. Den kraftiga befolkningstillväxten och den snabbt växande regionen förutsätter att transportsystemets utbyggnad synkroniseras med bostadsbyggandet.

En ekologiskt hållbar stad

Klimatfrågorna kommer bara att få ökad aktualitet. Bostadssektorn är en av de allra största förbrukarna av energi varför vi alldeles särskilt vill understryka vikten av dessa målsättningar (*bilaga 1*).

Familjebostäders remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Familjebostäder lyfter här, utifrån bolagets perspektiv och verksamhet, fram konkreta förbättringsförslag för att vidareutveckla remissunderlaget.

- I processen för att skapa delaktighet är det är önskvärt att hitta en lösning som balanserar rätten och förväntningarna till inflytande och stadens nödvändiga förutsättningar för nyproduktion av bostäder och fortsatt tillväxt.
- Det centrala trygghetsarbetet i bostadsområdena måste kompletteras i större utsträckning med att utveckla stadsdelarnas funktionalitet.
- Utbyggnationen av infrastruktur och transportsystemet bör koordineras noga med byggnationen av nya bostäder för att nå uppsatta mål om livskvalité, miljö och skapa de finansiella förutsättningarna för nyproduktion av bostäder.
- Ytterligare fokus bör läggas på att bygga ihop ytterstadstadsdelarna för bättre rörlighet och sammanhållning.
- Hyresrättens betydelse för rörligheten på arbetsmarknaden bör lyftas fram tydligare.
- För att kunna skapa en fungerande bostadsmarknad med tillgängliga bostäder bör arbetet med nyproduktion kompletteras med en utveckling i användningen av samtliga delar av det befintliga bostadsbeståndet.
- Ambition och tydlighet avseende betydelsen av medborgarnas beteende för minskad klimatpåverkan bör kompletteras i underlaget, likväl som hur staden vill arbeta med detta.
- Underlaget bör kompletteras med de utmaningar som kommer av en global uppvärmning för fastigheters eventuella behov av kyla under varmare perioder (*bilaga 2*).

Micasas remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Bolaget stödjer förslaget och anser att det nu är modernt och framåtsyftande och att det tagit hänsyn till de faktorer i omvärlden som förändrats under senare tid. Innehållet är också sammanhållet och koncist vilket gör visionen mer tillgänglig.

Visionen är ett strategiskt åtagande för Stockholms stad och är därmed också en utmaning för stadens förvaltningar och bolag. Det är viktigt att styrningen, uppföljningen och kommunikationen av visionen har en tydlig modell så att staden arbetar strategiskt och målinriktat för att nå visionen om ett Stockholm i världsklass (*bilaga 3*).

Stockholmshems remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Stockholmshem ser positivt på att staden har en långsiktig vision som tar upp angelägna utvecklingsområden. Bolaget har arbetat konkret med en rad av de områden som finns inom visionens teman. Under perioden har t.ex. tryggheten i bostadsområdena i yttre ytterstaden ökat och bolagets energianvändning och klimatpåverkan minskat kraftigt. Stockholmshems nyproduktion av hyresrätter har också en tydlig koppling till visionen om ett Stockholm i världsklass.

Bolaget välkomnar att förslaget till revidering är tydligare jämfört med den nuvarande visionen. Målen är högt ställda, inte minst när det gäller visionen om en sammanhållen stad och attraktivitet i alla delar av staden. Bolaget har inga invändningar mot de ambitiösa målen för social hållbarhet, men anser att det skulle behövas ytterligare konkretisering och vägledning kring hur visionen ska nås, mot bakgrund av att utmaningarna inom detta område är betydande.

Visionen är, enligt Stockholmshems mening, inte tillräckligt tydlig kring hyresrätternas betydelse för en hållbar tillväxt i regionen. De beslutade satsningarna på att bygga fler hyresrätter är mot denna bakgrund mycket angelägna. Samtidigt vill Stockholmshem

betona att visionen om en väl fungerande bostadsmarknad bara kan nås om marknaden för hyresrätter fungerar bättre än idag med större rörlighet och fler valmöjligheter.

Stockholmskem efterlyser vidare en mer uttalad målbild för hur utsatta stadsdelar ska vara mer attraktiva områden i framtiden. En viktig del i visionen är att samtliga lokala aktörer har ett metodiskt och långsiktigt samarbete. I det sammanhanget vill bolaget lyfta fram att bostadsföretagen i dessa stadsdelar, såväl kommunalt ägda som privata, i ökad utsträckning kan fungera som naturliga nav för en positiv utveckling i stadsdelarna.

Stockholmskem ser positivt på att visionen är tänkt att hänga samman med stadens budget. En tänkbar möjlighet är att införa särskilda ”visionsindikatorer” för att öka tydligheten och möjliggöra en fortlöpande uppföljning och dialog inom staden. När det gäller genomförandefrågorna ser Stockholmskem också stora möjligheter att utveckla tätare samarbeten inom staden med syfte att förverkliga de delar av visionen där utmaningarna är störst (*bilaga 4*).

SISAB:s remissvar har i huvudsak följande lydelse:

SISAB anser att det är av största vikt att revidera Visionen 2030 efter den utveckling som faktiskt sker i Stockholm. Detta ger stadens verksamheter rätt förutsättningar att möta dess utmaningar.

SISAB vill framhålla vikten av samverkan, tidsplanering och beslut för nya förskolor och skolor, som viktiga faktorer. En fortsatt hög ambition i planeringen medför att staden kommer kunna erbjuda sunda, trevliga och ändamålsenliga utbildningsmiljöer för alla som är berörda i ett växande Stockholm (*bilaga 5*).

Stockholm Vattens remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Visionen innebär stora utmaningar för Stockholm och utgör en inspirerande vägledning för stadens medarbetare och Stockholm Vatten stödjer förslaget.

Vattenfrågorna är mycket centrala och vatten är en av stadens främsta tillgångar för både Stockholms invånare och dess besökare.

Det krävs betydande satsningar i ledningsnät, dricksvattenproduktion och inte minst i avloppsrening för att möta de krav som uppstår i och med stadens expansion och för att upprätthålla och utveckla den ledande position som staden har både nationellt och internationellt när de gäller vattenfrågor.

Mot bakgrund av detta anser Stockholm Vatten att vattenfrågorna och satsningar på vatten har en given plats i visionen. Den stora satsningen på ”Stockholms framtida avloppsrening”, den största i sitt slag i stadens historia, är helt i linje med vision 2030 och är väl värd att nämnas i detta dokument (*bilaga 6*).

Stockholms Hamns remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Stockholms Hamnar har tagit del av remissen och avser att främst yttra sig över de delar som har direkt eller indirekt koppling till hamnverksamheten samt infrastrukturen till och från Hamnen. Dessa delar täcks framför allt in under rubrikerna ”Mångsidig och upplevelserik” samt ”Innovativ och växande”.

Stockholmsregionen växer snabbt och stockholmarna blir allt fler. En växande stad ställer krav på bostadsbyggande och framkomlighet samt att det finns sysselsättning för de nya invånarna. I en växande stad blir det dessutom allt viktigare med tryggad varuförsörjning, särskilt i en region som Stockholm där tyngdpunkten ligger på tjänsteproduktionen. Den ökande befolkningen är även en utmaning för framkomligheten och kollektivtrafiken. I alla dessa delar kan Stockholms Hamnar bidra, vilket har utvecklats i bolagets bilaga (*bilaga 7*).

Stokabs remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Den IT-strategi staden, i fullt politiskt samförstånd, sjösatte för över 20 år redan i och med bildandet av Stokab, har visat sig vara mycket framgångsrik. Stokabs fibernät har inneburit en samhällsekonomisk vinst på minst 16 miljarder kronor, enligt forskningsinstitutet Acreo Swedish ICT.

Modellen för fibernätet i Stockholm bygger på resursdelning. Genom att en operatörsneutral aktör vid ett tillfälle förlägger fiber som räcker till alla, kan kostnaden delas av alla de som använder fibernätet. Staden har sedan internt gjort samma sak genom att låta en enhet, S:t Erik Kommunikation, med hjälp av fiber från Stokab, ansluta alla stadens enheter som behöver uppkoppling. Dessutom medför modellen att drift av nätet kan upphandlas och att så väl stora som små tjänsteleverantörer på ett kostnadseffektivt sätt kan leverera tjänster till stadens verksamheter. Många av lösningarna på de utmaningar som pekats ut i den reviderade visionen bygger på IT-baserade lösningar, bland annat flera för att styra tekniska system. Att föra över dagens befintliga tekniknät till stadens "resursdelade" nät är därför viktigt.

Ett väl utbyggt fibernät som ägs av det offentliga och upplåts på likvärdiga villkor till alla, är en förutsättning för att mobiloperatörerna även fortsättningsvis ska kunna bygga ut sina nät (3G, 4G och kommande 5G), att så kallad Grön-IT ska kunna användas i bred skala (bygga ett hållbart samhälle), att utveckla välfärdsverksamheter och bygga så kallade smarta städer, att företags- och invånares behov av uppkoppling inte ska begränsas av tekniska skäl, och att alla ska kunna vara en del i dagens digitaliserade samhälle.

Som PwC i studien "Cities of Opportunity" konstaterar är tillgången till ett robust och väl utbyggt fibernät en förutsättning för att kunskapsintensiva företag ska kunna verka och växa, något som är särskilt viktigt för en stad som Stockholm som har den högsta koncentrationen av kunskapsintensiva jobb inom Europa.

Det är därför viktigt att planeringen av fibernät sker redan från början när nya områden planeras i staden, både av kostnadsskäl och för att kunna tillgodose de behov företag, offentlig verksamhet och medborgare har av uppkoppling. Fibernät är lika viktiga som annan markbunden infrastruktur, exempelvis vatten, el och avlopp (*bilaga 8*).

Stockholm Parkerings remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Stockholm Parkering har inga invändningar mot föreslagna förändringar men vill förtydliga parkeringsfrågorna som berörs i ärendet.

En minskning av parkeringsplatser vid kajer såsom längs Strandvägen, Norr- och Söder Mälarstrand och på Skeppsbron bör ske med beaktande av de som nyttjar nämnda parkeringar. I de fall nya anläggningar behöver byggas krävs i de flesta fall minst 5 år från ide till färdigt garage.

Bolaget har givetvis förståelse för att den rörliga och kapacitetsstarka trafiken behöver prioriteras framför långtidsuppställning av parkerade bilar. Bolaget har här möjlighet att prioritera nya garage längs prioriterade gator. I flera fall finns redan kapacitet i garage längs viktiga trafikstråk. Dessa borde givetvis prioriteras.

När det gäller laddplatser för elbilar ökar de varje månad, så det faktiska antalet idag, är något högre än vad som skrivs i ärendet. Vi delar dock uppfattning att en markant ökning måste ske fram till 2030 för att nå uppsatta mål (*bilaga 9*).

Stadsteaterns remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Stockholms Stadsteaters vision är att vara en angelägenhet för alla stockholmare. I vår repertoar skall finnas något för alla. Stockholms Stadsteater skall också vara nyskapande och utmanande. Våra scener skall vara tillgängliga för nya konstnärliga uttryck, öppnas för den nya generationen konstnärer och inte minst erbjuda barn och ungdomar konstnärliga upplevelser. Stockholms Stadsteater efterlyser därför en utveckling av texten till att belysa även ett åldersperspektiv exempelvis barn, unga samt äldre människor.

Stadens samtliga verksamheter, inklusive Stockholms Stadsteater har en viktig roll att fylla i förverkligandet av ett Stockholm i världsklass (*bilaga 10*).

SGA Fastigheters remissvar har i huvudsak följande lydelse:

SGA Fastigheter anser att de föreslagna revideringsförslagen är ändamålsenliga. Visionen har i många avseenden blivit tydligare och mer konkret. Den reviderade visionen utgår mer från stockholmarna än tidigare. Valfrihet, service, utveckling, dialog och öppenhet sätts i fokus.

SGA Fastigheter konstaterar att grunden för att uppnå målet om att Stockholm ska vara en världsberömd upplevelsestad år 2030 i mångt och mycket redan är satt. I augusti 2013 invigdes Tele2 Arena. Den nya arenan har tillsammans med de andra arenorna i Globen området bra förutsättningar för att locka hit evenemang på hög internationell nivå. Tele2 Arena utsågs också till världens bästa arena 2014. SGA Fastigheter vill lyfta fram att fler evenemang leder till ökad sysselsättning och ekonomisk tillväxt. Evenemangen i Stockholms län bidrar med miljarder i turistsättning varje år.

Allt fler storstäder och regioner i världen har upptäckt evenemangens betydelse för tillväxt och sysselsättning och konkurrensen med andra storstäder är knivskarp. SGA Fastigheter anser att Stockholms stad saknar en snabbfotad och effektiv evenemangsstruktur för att kunna svara upp till målet om att Stockholm år 2030 ska vara en världsberömd upplevelsestad. Bolaget anser att staden behöver en enhetlig evenemangsorganisation med egen budget som kan verka för fler evenemang till Staden. (*bilaga 11*).

S:t Erik Markutvecklings remissvar har i huvudsak följande lydelse:

S:t Erik Markutveckling AB:s uppgift är att äga och förvalta fastigheter/aktier i fastighetsbolag i syfte att främja stadens förmögenhetsförvaltning och utveckling. Bolaget anser att den reviderade versionen av Vision 2030 är väl förankrad i Stockholms stads organisation och har inga ytterligare synpunkter (*bilaga 12*).

SBR:s remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Stockholm Business Region anser att det är viktigt att staden har en samlad vision om framtiden samt anger färdvägen dit och är därför i huvudsak positiv till förslaget till reviderad Vision 2030 – En stad i Världsklass och välkomnar särskilt att den reviderade visionen lyfter bolagets kärnfrågor. Den reviderade visionen kan med största sannolikhet bli ett argument för att locka näringsliv, besökare och talanger till Stockholmsregionen (*bilaga 13*).

Koncernledningens synpunkter

Stadens gemensamma vision om Ett Stockholm i världsklass 2030 togs fram under 2006-2007, men sedan dess har betydande förutsättningar förändrats såsom exempelvis takten i stadens befolkningsutveckling. Stockholm kommer att vara en miljonstad redan i början av 2020-talet och inte först år 2030, vilket den tidigare visionen utgick ifrån.

Utifrån ett uppdrag från kommunfullmäktige har ett arbete med att utvärdera och revidera visionen genomförts, vilket letts av stadsledningskontoret. Arbetet har involverat ett stort antal medarbetare på olika nivåer i arbetet. Däribland också medarbetare inom Stockholms Stadshus AB.

Förslaget till reviderad vision har remitterats till koncernledningen och koncernens bolag.

Koncernledningen är positiv till att staden har en långsiktig vision, som tar upp angelägna utvecklingsområden. Koncernens bolag arbetar konkret inom flera av de områden som finns inom visionens teman. Det gäller bostadsproduktion, miljö- och hållbarhet, utveckling av infrastruktur såsom exempelvis skolor, omsorgsfastigheter, svartfiberutbyggnad, parkering, utveckling av stadens kajer, VA-system och utveckling av ytterstadsområdena.

Koncernledningen är också positiv till att visionens text koncentrerats och blivit mer lättläst. Texten omfattar också färre exempel, vilket är bra eftersom dessa tenderar att bli inaktuella snabbare än den övriga texten. Koncernledningen föreslår ett antal smärre justeringar och förtydliganden, utifrån bolagskoncernens perspektiv, enligt nedan.

Stockholmarnas stad

Koncernledningen välkomnar att visionen inleds med perspektivet Stockholmarnas stad. Stockholmarna med deras samverkan och medverkan är en förutsättning för att visionens målsättningar ska uppnås. Koncernledningen anser att detta bör förtydligas i visionens text. Dialogarbetet är viktigt i utvecklingen av olika planer, men offentliga initiativ måste följas av en samverkan men även *medverkan* med stockholmarna för att uppnå önskat resultat.

Delaktiga och trygga

Visionen pekar tydligt på vikten av dialog med stockholmarna för att utveckla staden och dess verksamheter. Stockholm ska vara ett föredöme, som en av världens tryggaste och renaste städer. Detta ska uppnås genom samverkan mellan offentliga och privata aktörer. Koncernledningen anser att även i detta sammanhang bör vikten av stockholmarnas medverkan för att uppnå resultat förtydligas.

Service av högsta kvalité

I detta avsnitt anser koncernledningen att formuleringen om tydlig information om vad man kan kräva bör ges en mer positiv ansats. Informationen bör ge tydliga besked om vad man kan *förvänta* sig av omsorgen. *Krav* kan från både vårdtagarens och vårdgivarens perspektiv ge en bild av ett motpartsförhållande, medan en god upplevd kvalité snarare byggs utifrån att förväntningar uppfylls eller överträffas.

Utbildning i världsklass

I detta sammanhang är samverkan inför beslut och planering av nya förskolor och skolor oerhört viktig och bör betonas i visionen. Koncernens bolag, Skolfastigheter i Stockholm AB, SISAB, medverkar i detta arbete och utvecklar samverkan med utbildningsnämnden och berörda stadsdelsnämnder.

Koncernledningen ser positivt på att de yrkesförberedande programmen lyfts fram i texten. Flera av koncernens bolag är beroende av kompetens inom även dessa sektorer, både för att bygga nytt och rusta stadens fastigheter samt utveckla infrastrukturanläggningar.

Koncernledningen välkomnar att visionens text framhåller att det är viktigt att utbildning matchar arbetsmarknaden inom alla sektorer, även inom vård, skola och omsorg, som för närvarande prognostiseras bli framtida bristyrken.

En stad av mångfald - en sammanhållen stad

Koncernledningen, liksom bolagen, vill framhålla betydelsen av att den fysiska utvecklingen överensstämmer med ambitionerna att överbrygga barriärer som motverkar integration. Koncernledningen anser dock att texten bör justeras avseende beskrivningen av stadsdelar där det anges att ”bostadsområden och centrumläggningar har *bytt* karaktär och är attraktiva”. Koncernledningen anser att beskrivningen bör ändras till att ”bostadsområden och centrumläggningar har *utvecklats* och är attraktiva”. Den inledande texten anger ju att varje stadsdel är unik och ska förstärkas utifrån sina förutsättningar. Därför anser koncernledningen att ”utvecklas” är en mer lämplig beskrivning, eftersom ”byta” istället anger att vissa stadsdelar ska genomgå omfattande förändringar för att de idag är oattraktiva. En sådan inställning till behövliga förändringar i befintliga bostadsområden kan medföra oönskade protestaktioner, vilket staden tidigare fått erfara i utvecklingen av Järva.

Stadens bolag, och då kanske särskilt bostadsbolagen, spelar en nyckelroll i sammanhanget. Ansvarsfördelningen, gentemot exempelvis socialtjänsten och polisen,

måste även fortsättningsvis vara tydlig eftersom bolagen, enligt gällande lagstiftning, ska kunna motivera sina insatser på affärsmässiga grunder.

Innovativ och växande

I detta sammanhang vill koncernledningen understryka vikten av samordning av planeringen för att utveckla Stockholm, och att utveckling av infrastruktur, vägar, kollektivtrafik, skolor m.m. koordineras så att de nya stadsdelarna blir väl fungerande.

Centrum i en stark och växande region

Koncernledningen vill i detta sammanhang poängtera att även utbyggnad av svartfiber för god IT-infrastruktur och utveckling av vatten- och avfallssystem bör lyftas fram i sammanhanget för att Stockholm ska växa på ett innovativt och hållbart sätt.

Nyproduktion av bostäder, men även en ökad rörlighet i det befintliga fastighetsbeståndet är också en betydande faktor för att förbättra möjligheterna att snabbt hitta en bostad, vilket är betydelsefullt för att attrahera arbetskraft till regionen. I detta sammanhang är naturligtvis också hyresrätten viktig som en flexibel boendeform.

Unika möjligheter till arbete och utbildning

Koncernledningen delar visionens beskrivning av att ett stort och brett näringsliv är grunden till en väl fungerande arbetsmarknad. Kompetensmatchningen är viktig och det är angeläget att det finns en bredd av kompetens för att få rätt arbetskraft till alla funktioner som krävs i en storstad. Det gäller allt från innovationsindustri, vård, omsorg, till utbildning, yrkesarbetare och service. Alla behövs i utvecklingen av Stockholm.

En världsledande kunskapsregion

I detta sammanhang vill koncernledningen betona betydelsen av att studentbostäder som en del av en rörlig bostadsmarknad. Staden bör även fortsättningsvis driva frågan om förenklingar av regelverken kring byggande, för att fler aktörer snabbare ska kunna utveckla och genomföra projekt som ger fler studentbostäder. Detta kan förtydligas i sammanhanget.

Företagande i världsklass

Koncernens bolag bidrar starkt till denna utveckling genom investeringar i infrastruktur, som under de senaste åren genomförts och som planeras. Som exempel kan nämnas den omfattande svartfiberutbyggnaden, utvecklingen av stadens kajer och hamnar, utvecklingen av nya parkeringsanläggningar m.m.

Mångsidig och upplevelserik

Levande stad

Koncernledningen ställer sig lite frågande till formuleringen som anger att staden vuxit över vattnet. Detta kan misstolkas till att de för Stockholm så viktiga ”vattenspeglarna” mellan holmarna ska överbyggas. En mer relevant beskrivning torde vara ”vuxit längs eller omkring vattnet”. Som exempel på arbete som pågår enligt denna målsättning är den kajstrategi som Stockholms Hamnar, i samråd med övriga berörda parter, utvecklar

samt utvecklingen av strandnära bostadsområden såsom Årstadal, Lindhagen m. fl. där stadens bostads- och infrastrukturbolag varit involverade.

Ett välfungerande transportsystem

Transportsystemet och dess utveckling är vital för all utveckling av staden, som bostäder, arbetsplatser och livsmiljön för stockholmarna. Det kan inte nog starkt betonas att utvecklingen av transportsystemet måste ske i takt med utvecklingen av nya stadsdelar. I detta sammanhang finns också en utmaning i att staden inte ensam råder över utvecklingen, utan är beroende av även andra aktörer såsom SL, Trafikverket m.fl.

Det är också alltid en fråga om prioritering som kan förtydligas då utvecklingen av vägar, parkering, m.m. nästan alltid innebär intressekonflikter med närboende, rekreativsmöjligheter m.m. Det kan därför vara lämpligt att poängtera att målsättningen med utvecklingen är att förbättra stadsmiljön genom ett effektivare vägnät. Utifrån bolagskoncernens perspektiv bör visionens text kompletteras med en mening om att ett effektivt transportsystem också omfattar väl lokaliserade och dimensionerade parkeringsanläggningar.

En ekologiskt hållbar stad

Stockholm ska bli ett föredöme för hållbart boende m.m. För att detta ska uppnås måste visionen också poängtera att stockholmarna, de boende, måste medverka genom hållbara beteendemönster avseende avfallshantering, resvanor m.m. De skärpta energikraven och de höga ambitionerna uppnås först om stockholmarnas livsmönster utvecklas mot ett hållbart beteende. Betydelsen av stockholmarnas beteende för minskad miljöpåverkan bör, på ett positivt sätt, betonas i visionstexten i detta avsnitt.

Avlopps- och avfallshandlingens betydelse i sammanhanget bör förtydligas. Genom överföringen av renhållningsnämnden till Stockholm Vatten AB har staden tagit ett tydligare samordnat ansvar för kretsloppet i detta avseende, vilket bör noteras.

Världsberömd upplevelsestad

Stockholm har utvecklats som evenemangsstad och uppförandet av Tele 2 Arena söder om Globen har varit ett konkret exempel på detta. SGA Fastigheter, Stockholm Business Region och Stockholmsmässan är tre bolag i koncernen, som är starkt engagerade i denna fråga. Koncernledningen vill därför, liksom bolagen, framhålla behovet av att staden utvecklar en smidig och effektiv organisation för fånga efterfrågan av evenemang och samordna genomförandet av större evenemang. Det är också viktigt att i texten ytterligare belysa åldersperspektivet i utvecklingen av Stockholm som upplevelse- och evenemangsstad. Visionen ska omfatta evenemang och upplevelser för alla åldrar.

Vision och genomförande

Gällande genomförandet av visionen är det också viktigt att identifiera risker och hinder under utvecklingens gång för att systematiskt kunna motverka dess effekter. Det är också viktigt att framhålla att stadens höga ambitioner också förutsätter en *samverkan* med både privata och offentliga aktörer samt stockholmarna. Visionen måste successivt, under genomförandet, *förankras* även gentemot externa parter och stockholmarna.

Koncernledningen ser med viss oro på avsnittet som beskriver stadens ledning och styrning. I detta avsnitt anges att även program och riktlinjer ska följas upp via ILS. Koncernledningen anser att det finns en risk att ILS-systemet, dess redovisningar och uppföljningar blir så omfattande att berörda beslutsfattare och andra intressenter inte kan få en rättvisande bild av respektive bolags och nämnds verksamhet. Naturligtvis ska inriktnings- och verksamhetsmål justeras och följas upp inom systemets ramar, men det är viktigt att systemet hålls enkelt, överskådligt samt att det inte används till mer än vad det ursprungligen är avsatt för; en enkel och överskådlig styrning och uppföljning av kommunfullmäktiges mål, nedbrutet på respektive verksamhet inom staden. Om ILS-systemet tyngs ytterligare, tappar staden styr- och uppföljningsfunktionen, och skapar istället en databas med diverse lagrad information. Program och riktlinjer bör, om de ska inkluderas i systemet, redovisas separerat från den obligatoriska redovisningen i tertialrapporter, verksamhetsberättelser och budgetarbetet.

Sammantaget är koncernledningen positiv till förslaget till reviderad Vision för Stockholm år 2030, samt även till det underlag och den process som legat till grund för förslaget.

Irene Svenonius

VD Stockholms Stadshus AB

Bilagor

1. Remissvar Svenska Bostäder
2. Remissvar Familjebostäder
3. Remissvar Micasa
4. Remissvar Stockholmshem
5. Remissvar SISAB
6. Remissvar Stockholm Vatten
7. Remissvar Stockholms Hamn
8. Remissvar Stokab
9. Remissvar Stockholm Parkering
10. Remissvar Stadsteatern
11. Remissvar SGA Fastigheter
12. Remissvar S:t Erik Markutveckling
13. Remissvar SBR

REMISSYTTRANDE ÖVER REVIDERING AV VISION 2030 – ETT STOCKHOLM I VÄRLDSKLASS.

Bakgrund

Under 2006 och 2007 tog staden fram en gemensam vision om Ett Stockholm i världsklass 2030. Sedan dess har en rad yttre omständigheter och förutsättningar förändrats. Bland annat har befolkningstillväxten accelererat och en miljon innevånare i staden förväntas uppnås redan i början av 2020-talet, inte år 2030 som tidigare förutspåddes. Mot denna bakgrund har ett förslag till revidering av Vision 2030 utarbetats.

Förslaget har tillställts AB Svenska Bostäder för yttrande via Stadshus AB. Bolaget har också haft möjlighet att via vår representation i styrgruppen kontinuerligt delta i utarbetandet av förslaget.

Yttrande

Delaktiga och trygga

Om Stockholm skall få den position som stad i världsklass är denna aspekt synnerligen väsentlig. Visionen har en anda av såväl hög ambition som ett långtgående samarbete mellan såväl stadens olika delar som övriga samhällsaktörer. Ett synsätt som bolaget helhjärtat stöder. Det är emellertid nödvändigt att då särskilt vara uppmärksam på tröskeffekter och ansvarsgränser för att det skall bli möjligt.

Levande stad

Tankarna om såväl långtgående omsorg om historiska miljöer och strävan efter innovativa ny spännande arkitektur kan upplevas som en motsats. Här måste modet att vara nyskapande följa den historiska traditionen ända sedan staden grundades att varje ny tidsera måste få lämna sina avtryck för framtiden.

Ett väl fungerande transportsystem

Bostadsbyggande och infrastruktur är beroende av varandra. Den kraftiga befolkningstillväxten och den snabbt växande regionen förutsätter att transportsystemets utbyggnad synkroniseras med bostadsbyggandet. En otakt ur detta perspektiv kan ge negativa konsekvenser för kommande decennier.

En ekologiskt hållbar stad

Klimatfrågorna kommer bara att få ökad aktualitet. Bostadssektorn är en av de allra största förbrukarna av energi varför vi alldeles särskilt vill understryka vikten av dessa målsättningar.

AB Svenska Bostäder

Pelle Björklund
VD

Remissvar om ”Revidering av Vision 2030 – ett Stockholm i Världsklass”

Ärendet

Sedan stadens gemensamma vision om Ett Stockholm i världsklass 2030 togs fram under 2006 och 2007 har omvärlden förändrats och därmed också stadens långsiktiga förutsättningar. Med det som grund har stadsledningskontoret sedan hösten 2012 lett ett arbete med utvärdering och revidering av Vision 2030. Framtagen revidering har AB Familjebostäder, genom Stadshus AB, erhållits att lämna synpunkter på.

Sammanfattning

Familjebostäder lyfter här, utifrån bolagets perspektiv och verksamhet, fram konkreta förbättringsförslag för att vidareutveckla remissunderlaget.

- I processen för att skapa delaktighet är det är önskvärt att hitta en lösning som balanserar rätten och förväntningarna till inflytande och stadens nödvändiga förutsättningar för nyproduktion av bostäder och fortsatt tillväxt.
- Det centrala trygghetsarbetet i bostadsområdena måste kompletteras i större utsträckning med att utveckla stadsdelarnas funktionalitet.
- Utbyggnationen av infrastruktur och transportsystemet bör koordineras noga med byggnationen av nya bostäder för att nå uppsatta mål om livskvalité, miljö och skapa de finansiella förutsättningarna för nyproduktion av bostäder.
- Ytterligare fokus bör läggas på att bygga ihop ytterstadstadsdelarna för bättre rörlighet och sammanhållning.
- Hyresrättens betydelse för rörligheten på arbetsmarknaden bör lyftas fram tydligare.
- För att kunna skapa en fungerande bostadsmarknad med tillgängliga bostäder bör arbetet med nyproduktion kompletteras med en utveckling i användningen av samtliga delar av det befintliga bostadsbeståndet.
- Ambition och tydlighet avseende betydelsen av medborgarnas beteende för minskad klimatpåverkan bör kompletteras i underlaget, likväl som hur staden vill arbeta med detta.
- Underlaget bör kompletteras med de utmaningar som kommer av en global uppvärmning för fastigheters eventuella behov av kyla under varmare perioder.

Familjebostäders synpunkter

Familjebostäder anser att givna omständigheter till föreslagen revidering ligger i linje med bolagets egen ambitionsnivå och utvecklingspotential. Bolaget avser i detta remissvar kommentera de områden som bolaget är i direkt påverkan av samt har beröring med. För en överskådlighet följs stadsledningskontorets rubriksättning i tjänsteutlåtandet.

Stockholmarnas stad

Delaktighet och trygghet

I stadens arbete med att bygga ett Stockholm med sikte mot 2030 är det viktigt att växla upp processen och förstärka delaktigheten hos invånare, företag och föreningar i stadens planprocessarbete. Familjebostäder anser att det är önskvärt att hitta en lösning som både skapar en relation där upplevt inflytande stämmer överens med hur det faktiskt ska bli samt där staden klarar av att skapa förutsättningar för att producera bostäder för att tillmötesgå befolkningsökning och ekonomisk utveckling. Ett alternativ till dagens återkommande kollisionkurs mellan invånare, politik och planerare är en process med relation och medskapande som utgår från ramar som visar expertkunskaperna som krävs och medvetenhet om politikernas rätt att fatta beslut. Staden måste ta ett helhetsgrepp över hur invånarna upplever processen. Det finns idag en generell misstänksamhet mot stadens byggplaner och uttalanden om svikna löften är återkommande i nuvarande dialog mellan beslutsfattare och berörda.

Det centrala trygghetsarbetet i bostadsområdena måste kompletteras i större utsträckning med att utveckla stadsdelarnas funktionalitet. Det är ett pågående arbete som dock kräver uthållighet och engagemang över tid. Familjebostäder ser vikten av långsiktiga aktörer som kan bibehålla stabilitet i områdena. Stadens närvaro och olika funktioner är viktiga för denna långsiktighet.

En stad av mångfald – en sammanhållen stad.

Familjebostäder anser att det är en god idé att använda de kommunala bostadsbolagen som "motor" för att öka intresset för nyproduktion i områden där intresset hos de privata bolagen är svalt eller där de privata bolagen har svårt med förhandsförsäljningen som krävs för att nyproduktionen ska kunna starta produktionsstarta. Familjebostäders uppfattning är dock att ovan beskrivna arbetssätt ofta står i konflikt med finansieringen, då det ofta krävs olika kapitalkrävande investeringar i form av t.ex. infrastruktursatsningar för att nya bostäder ska kunna komma till stånd. Det finns även en konflikt mellan kraven på affärsmässighet och det ansvar som de kommunala bostadsbolagen avses ta i områden med lägre attraktivitet. Lönsamheten per projekt går inte alltid att räkna hem kortsiktigt, men samtidigt har bolaget en stark tilltro till att investeringarna på lång sikt leder till stabilare och mer attraktivare bostadsområden, varför investeringarna bör genomföras. Visionsdokument och avkastningskrav är dock inte samspelade i detta avseende. Hur finansieringsstrategier som både skapar affärsmässiga relationer och katalyserar utveckling kan åstadkommas bör belysas ytterligare, d.v.s. hur lägre direktavkastningar kan accepteras om värdetillväxt kan skapas på sikt.

Om varje stadsdel ska resa sig på egen hand kommer det ta mycket längre tid än om stadsdelarna kan dra nytta av varandra. Det är bra att visionen nämner behovet av att bryta de fysiska barriärerna, Familjebostäder anser dock att det är viktigt att lägga ytterligare fokus på att bygga ihop ytterstadstadsdelarna för bättre rörlighet och sammanhållning. Samtidigt är det viktigt att fokusera på kvarboende och möjligheten att erbjuda attraktiva boendeformer för dem som i dagsläget väljer att flytta till mer efterfrågade stadsdelar. Bostadskarriär ska kunna göras i samtliga stadsdelar.

Innovativ och växande

Centrum i en stark och växande region

Ett väl fungerande transportsystem är en viktig förutsättning för Stadens förmåga att utvecklas enligt visionen. Ett så stort befolkningsstillskott får naturligen konsekvenser på

transportsystemet. Det finns en uppenbar risk för ökad trängsel i kollektivtrafiken kopplat till en ökad befolkning så som t.ex. ökad belastning vid omstigningsplatser. I utbyggnationen av staden anser Familjebostäder att utbyggnationen av transportsystemet bör koordineras noga med byggnationen av nya bostäder för att värna om livsmiljön och minska stadens klimatpåverkan enligt visionen. Det säkerställer även att det tillkommande värde som infrastrukturen ger kan tas upp i bostädernas värdering, oavsett upplåtelseform, för att möjliggöra fortsatta investeringar i infrastruktur.

En förutsättning för att verksamheter ska kunna etablera sig i Stockholm och för att företag ska kunna rekrytera kompetent personal är att det finns tillgång på fler bostäder. Bristen på tillgängliga bostäder hämmar den utveckling som eftersträvas enligt visionen. Bostadsmarknadens förmåga att möta efterfrågan på bostäder har alltid varit avgörande för tillväxten i storstadsregionen Stockholm på kort och på lång sikt. Vår möjlighet att försörja bostadsmarknaden med bostäder utgör därmed ett värde för den attraktionskraft som lockar arbetskraft och kompetens till Stockholm vilket är en förutsättning för fortsatt tillväxt.

Mångsidig och upplevelserik

Levande stad

En väl fungerande bostadsmarknad är en förutsättning för att Stockholm ska förvalta de goda förutsättningarna som finns för en fortsatt tillväxt. Bolaget hade med fördel sett ett mer utvecklat resonemang om hyresrättens specifika betydelse för rörligheten på arbetsmarknaden. De låga trösklar som finns, ur ett hyresgästperspektiv, för att hyra och säga upp en hyresrätt gör att hyresrätten har en särskilt viktig roll för Stockholms fortsatta utveckling i detta avseende.

Familjebostäder delar uppfattningen att fler och fler ställer sig i bostadskön då kötid i en marknad med efterfrågeöverskott utvecklats till ett värde i sig. Såväl revideringen av visionen som tjänsteutlåtandet är fokuserade på att befolkningsökningen ska mötas med nyproduktion.

Efterfrågan på hyresmarknaden avser i större del det äldre beståndet av hyresrätter, där hyrorna är markant lägre. Familjebostäder anser att för att snabbare nå en bättre fungerande bostadsmarknad är att vidareutveckla och optimera användningen av samtliga delar av det befintliga bostadsbeståndet för att få en större rörlighet där bostadskonsumtionen följer önskemål, behov och förutsättningar. Nyproduktion tar tid och bidrar enbart på marginalen med tillskott av nya bostäder, i relation till omfattningen av det befintliga beståndet av bostäder.

Sammanfattningsvis anser Familjebostäder att nyproduktionen är central, men kommer inte enskilt att lösa bristen på bostäder. Detta resonemang ser Familjebostäder gärna att tjänsteutlåtandet kompletteras med, för att nå en fungerande bostadsmarknad inom visionens tidshorisont.

Planprocessen är central för bolagets förutsättningar att nå nominella mål om nyproduktion. Vidareutvecklingen av kundperspektivet ligger i tiden och väcker rätt diskussioner inom den egna organisationen om frågor som vem kunden är, vad är service och vad är kvalitet? I slutändan ser Familjebostäder att detta landar i en ny balans inom frågor, som tex

utformning där bostadsbyggare får och tar ett större ansvar för det enskilda huset, medan staden tar helhetsansvaret på högre nivåer.

En ekologiskt hållbar stad

Det finns ett samband mellan ambitionen att energieffektivisera det befintliga beståndet, teknikutvecklingen och innovationen i regionen. En framgångsfaktor i arbetet med att nå de ambitiösa och nödvändiga mål staden har satt upp är att skapa och stimulera tvärssektoriella arenor för lärande och utveckling. Stadens bolag är en lättillgänglig del av den testbädd som finns tillgänglig, men detta arbete kommer behöva balanseras med bolagets krav på affärsmässigt agerande.

I analysen inför revideringen berörs ämnet om medborgarnas beteenden kort, med fokus på prismekanismer för att styra dessa. Familjebostäder saknar tydligheten och en ökad ambition i perspektivet om att medvetandegöra och engagera medborgarna, utöver att informera. Att stimulera och ge verktyg för att lättare göra rätt val när dessa finns, utifrån ett ekologiskt hållbart perspektiv. Ett konkret exempel från bolagets verksamhet är den framgångsrika satsningen på tävlingen ”Matavfallskampen”.

När det gäller klimatanpassningen saknar bolaget ett resonemang om den risk som kommer av en ökad uppvärmning. En ökad global uppvärmning kommer öka behovet av att kyla ner fastigheter under den varma perioden, vilket i slutändan bidrar till ett ökat energibehov. Till denna riskbedömning och behov av att skapa beredskap ska även sommarens extrema vädersituationer läggas. Ett konkret exempel på stadens infrastruktur som nyligen utmanats är dagvattenhanteringen.

Vision och genomförande

Punktlistan under rubriken ”Stockholms utmaningar” är en blandning av visioner och utmaningar. Texten bör förtydligas eller delas upp i olika avsnitt för de respektive delarna.

Bolaget anser att genomförandeavsnittet bör vara renodlat. Avsnitten som följer från sid 25 handlar om genomförandet, vilket bör vara huvudrubriken. Avsnittet bör ha fokus på hur arbetet bedrivs organisatoriskt och hur styrningen samt ledningen ser ut.

Sammanfattningsvis ställer sig bolaget bakom majoriteten av det som lyfts fram i remissunderlaget, men har ovan lyft fram ett antal områden och konkreta förbättringsförslag för att säkerställa att vision 2030 ger vägen mot ett Stockholm i världsklass.

Hans Petterson
Tf VD

Svar på remiss avseende Revidering av Vision 2030 – ett Stockholm i världsklass

Micasa Fastigheter har fått rubricerad underremiss från Stockholms Stadshus AB för yttrande senast den 25 augusti 2014.

Remissvaret kommer att anmälas i bolagets styrelse.

Bakgrund

Stadsledningskontoret föreslår en revidering av Vision 2030 – ett Stockholm i världsklass. Förslaget bygger på en rad omvärldsförändringar där nya antaganden om exempelvis ökad takt i befolkningstillväxten och vad det kan ge för konsekvenser för utveckling och planering av staden.

Arbetet med utvärderingen och revideringen av Vision 2030 har genomförts sedan hösten 2012. Stadsledningskontoret har lett arbetet och involverat ett stort antal medarbetare i staden på olika nivåer, bland annat stadens förvaltnings- och bolagschefer.

Förslaget föreslås behålla samma teman som i den nuvarande visionen – Stockholms stad, Innovativ och växande samt Mångsidig och upplevelserik.

Micasa Fastigheters synpunkter

Bolaget stödjer förslaget och anser att det nu är modernt och framåtsyftande och att det tagit hänsyn till de faktorer i omvärlden som förändrats under senare tid. Innehållet är också sammanhållet och koncist vilket gör visionen mer tillgänglig.

Visionen är ett strategiskt åtagande för Stockholms stad och är därmed också en utmaning för stadens förvaltningar och bolag. Det är viktigt att styrningen, uppföljningen och kommunikationen av visionen har en tydlig modell så att staden arbetar strategiskt och målinriktat för att nå visionen om ett Stockholm i världsklass.

Med vänlig hälsning

Micasa Fastigheter i Stockholm AB

Patrik Emanuelsson

Remiss av Revidering av Vision 2030, dnr 2014-1515

Som svar på rubricerad remiss får Stockholmshem lämna följande svar.

Förslaget

Kommunfullmäktige beslutade 2007 om visionen om ett Stockholm i världsklass år 2030. Sedan beslutet har omvärlden och stadens långsiktiga förutsättningar förändrats. Stadsledningskontoret har således lett ett arbete med utvärdering och revidering av Vision 2030.

Förslaget till reviderad Vision för Stockholm år 2030 innehåller tre övergripande teman: Stockholmarnas stad, Innovativ och växande, Mångsidig och upplevelserik. Skrivningar om bostäder återfinns under flera rubriker. Exempel på formuleringar är:

- ”Det finns en mångfald av boenden med olika inriktningar och det är möjligt att välja boende utifrån individuella önskemål.”
- ”Upplåtelseformerna är blandade och bostadsområden och centrumanläggningar har bytt karaktär och är attraktiva.”
- ”Här finns goda livsmöjligheter, en rörlig och tillgänglig bostadsmarknad samt en attraktiv arbetsmarknad.”

Avslutningsvis presenteras visionens utmaningar och hur den ska genomföras. I remissmaterialet finns även analyser och beskriver hur långt staden har kommit i att förverkliga visionen.

Stockholmshems synpunkter

Stockholmshem ser positivt på att staden har en långsiktig vision som tar upp angelägna utvecklingsområden. Bolaget har arbetat konkret med en rad av de områden som finns inom visionens teman. Under perioden har t.ex. tryggheten i bostadsområdena i yttre ytterstaden ökat och bolagets energianvändning och klimatpåverkan minskat kraftigt. Stockholmshems nyproduktion av hyresrätter har också en tydlig koppling till visionen om ett Stockholm i världsklass.

Bolaget välkomnar att förslaget till revidering är tydligare jämfört med den nuvarande visionen. Målen är högt ställda, inte minst när det gäller visionen om en sammanhållen stad och attraktivitet i alla delar av staden. Bolaget har inga invändningar mot de ambitiösa målen för social hållbarhet, men anser att det skulle behövas ytterligare konkretisering och vägledning kring hur visionen ska nås, mot bakgrund av att utmaningarna inom detta område är betydande.

Visionen är, enligt Stockholmshems mening, inte tillräckligt tydlig kring hyresrätternas betydelse för en hållbar tillväxt i regionen. Väl fungerande hyresrättsmarknad är enligt många bedömare en förutsättning för att arbetsgivare ska kunna konkurrera om arbetskraft och rekrytera. De beslutade satsningarna på att bygga fler hyresrätter är mot denna bakgrund mycket angelägna. Samtidigt vill Stockholmshem betona att visionen

om en väl fungerande bostadsmarknad bara kan nås om marknaden för hyresrätter fungerar bättre än idag med större rörlighet och fler valmöjligheter.

Stockholmshem efterlyser vidare en mer uttalad målbild för hur utsatta stadsdelar ska vara mer attraktiva områden i framtiden. En viktig del i visionen är att samtliga lokala aktörer har ett metodiskt och långsiktigt samarbete. I det sammanhanget vill bolaget lyfta fram att bostadsföretagen i dessa stadsdelar, såväl kommunalt ägda som privata, i ökad utsträckning kan fungera som naturliga nav för en positiv utveckling i stadsdelarna.

Stockholmshem ser positivt på att visionen är tänkt att hänga samman med stadens budget. Hittills har det varit svårt att se en tydlig koppling mellan visionen och andra styrdokument, bland annat eftersom visionens teman skiljer sig från kommunfullmäktiges inriktningsmål. En tänkbar möjlighet är att införa särskilda ”visionsindikatorer” för att öka tydligheten och möjliggöra en fortlöpande uppföljning och dialog inom staden. När det gäller genomförandefrågorna ser Stockholmshem också stora möjligheter att utveckla tätare samarbeten inom staden med syfte att förverkliga de delar av visionen där utmaningarna är störst.

Med vänlig hälsning
AKTIEBOLAGET STOCKHOLMSHEM

Ingela Lindh
VD

Skolfastigheter i Stockholm AB

Remiss om revidering av Vision 2030 – ett Stockholm i världsklass

Rotel I har remitterat rubricerat ärende till koncernledningen för Stockholms Stadshus AB, som i sin tur som underremiss tillställt SISAB ärendet för besvarande.

Bakgrund

Stadsledningskontoret har på uppdrag av kommunstyrelsen utrett förutsättningarna för en revidering av Vision 2030 – Ett Stockholm i världsklass.

I rapporten redovisas arbetet med utvärdering och revidering av Vision 2030 som genomförts sedan hösten 2012. Revideringen har genomförts i åtta delprojekt:

- Kvalitet och förnyelse i offentligt finansierad verksamhet
- Stockholm växer
- Stockholm som kunskapsregion
- Innovationer – akademier - näringsliv
- En hållbar utveckling
- En sammanhållen stad, en stad av mångfald
- Attraktiva Stockholm
- Smart City

SISAB:s synpunkter

SISAB anser att det är av största vikt att revidera Visionen 2030 efter den utveckling som faktiskt sker i Stockholm. Detta ger stadens verksamheter rätt förutsättningar att möta dess utmaningar.

I den reviderade Visionen tas under rubriken ”Utbildning i världsklass” följande upp: ”I förskola, grund- och gymnasieskola tas alla barns och ungdomars nyfikenhet och lust att lära tillvara. Verksamheten bygger på respekt och delaktighet, där alla elever kan finna trygghet och studero. Stockholms skolor representerar en mångfald av kulturer och människors olikheter ses som en tillgång.”

SISAB vill framhålla vikten av samverkan, tidplanering och beslut för nya förskolor och skolor, som viktiga faktorer. En fortsatt hög ambition i planeringen medför att staden kommer kunna erbjuda sunda, trevliga och ändamålsenliga utbildningsmiljöer för alla som är berörda i ett växande Stockholm.

Med vänlig hälsning
SISAB, Skolfastigheter i Stockholm AB

Åsa Öttenius

Remissvar på ”Revidering av Vision 2030 – ett Stockholm i världsklass”, Dnr 025-634/2014

Stockholm Vatten har tagit del av tjänsteutlåtandet ”Revidering av Vision 2030-ett Stockholm i världsklass” med bilaga (Förslag till reviderad Vision för Stockholm år 2030).

Visionen innebär stora utmaningar för Stockholm och utgör en inspirerande vägledning för stadens medarbetare och bolaget stödjer förslaget.

Vattenfrågorna är mycket centrala och vatten är en av stadens främsta tillgångar för både Stockholms invånare och dess besökare.

Det krävs betydande satsningar i ledningsnät, dricksvattenproduktion och inte minst i avloppsrening för att möta de krav som uppstår i och med stadens expansion och för att upprätthålla och utveckla den ledande position som staden har både nationellt och internationellt när de gäller vattenfrågor.

Mot bakgrund av detta anser vi att vattenfrågorna och satsningar på vatten har en given plats i visionen. Den stora satsningen på ”Stockholms framtida avloppsrening”, den största i sitt slag i stadens historia, är helt i linje med vision 2030 och är väl värd att nämnas i detta dokument.

Gösta Lindh

Lennart Berglund

Remiss av Revidering av Vision 2030

Bakgrund

Stockholms Hamnar tog 2014-05-28 emot rubricerade remiss från Stockholm Stadshus AB för besvarande senast 2014-08-25. Remissen kommer ursprungligen från Finansroteln och består av en reviderad version av Vision 2030 samt tillhörande tjänsteutlåtande.

Den nu gällande visionen antogs i kommunfullmäktige i juni 2007 och har sedan dess implementerats i stadens styrsystem och kommunicerats till medarbetarna. Sedan dess har de långsiktiga förutsättningarna förändrats genom att befolkningstillväxten ökat betydligt snabbare än förväntat, vilket i sin tur innebär ett ökat tryck på bostadsbyggande, framkomligheten i staden, arbetsmarknad och välfärdstjänster. Kommunfullmäktige har därför gett kommunstyrelsen i uppdrag att revidera visionen, ett arbete som pågått sedan hösten 2012. Arbetet har letts av stadsledningskontoret och har involverat ett stort antal medarbetare i staden på olika nivåer, t.ex. bolagschefer.

Tjänsteutlåtandet beskriver de bakomliggande faktorerna och utvecklingstrender som ligger till grund för revideringen samt redovisar vilka förändringar som genomförts i visionen och varför.

Visionen har följande uppdelning och behandlar i huvudsak nedanstående frågor:

Stockholmarnas stad

- ”Delaktiga och trygga” – tar upp frågor om inflytande och demokrati
- ”Service till högsta kvalitet” – behandlar välfärdstjänster
- ”Utbildning i världsklass” – utbildningsfrågor
- ”En stad av mångfald – en sammanhållen stad” – mångfald och integration

Innovativ och växande

- ”Centrum i en stark och växande region” – tar upp Stockholms roll i ett nationellt och ett europeiskt perspektiv
- ”Unika möjligheter till arbete och utbildning” – arbetsmarknad, utbildning, matchning på arbetsmarknaden
- ”En världsledande kunskapsregion” – Beskriver förutsättningarna för forskning, utveckling och innovation
- ”Företagande i världsklass” – företagsklimatet i Stockholmsregionen

Mångsidig och upplevelserik

- ”Levande stad” – Behandlar bostäder och de offentliga ytorna i staden
- ”Ett välfungerande transportsystem” – transporter, infrastrukturprojekt, kollektivtrafik, privatbilism
- ”En ekonomiskt hållbar stad” – Fossilbränsleoberoende stad
- ”Världsberömd upplevelsestad” – Evenemang och besöksnäring

Remissen i sin helhet finns att ladda ner från Stockholms Stads hemsida:

<http://www.stockholm.se/OmStockholm/Vision-2030/>

Stockholm Hamn AB:s synpunkter

Stockholms Hamnar har tagit del av remissen och avser att främst yttra sig över de delar som har direkt eller indirekt koppling till hamnverksamheten samt infrastrukturen till och från Hamnen. Dessa delar täcks framför allt in under rubrikerna ”Mångsidig och upplevelserik” samt ”Innovativ och växande”.

Stockholmsregionen växer snabbt och stockholmarna blir allt fler. En växande stad ställer krav på bostadsbyggande och framkomlighet samt att det finns sysselsättning för de nya invånarna. I en växande stad blir det dessutom allt viktigare med tryggad varuförsörjning, särskilt i en region som Stockholm där tyngdpunkten ligger på tjänsteproduktionen. Den ökande befolkningen är även en utmaning för framkomligheten och kollektivtrafiken. I alla dessa delar kan Stockholms Hamnar bidra, vilket kommer att utvecklas i det följande.

Hållbarhet är en självklar del i en framtidsvision

Ovan nämnda utmaningar måste hanteras samtidigt som vi har de globala miljö- och klimatutmaningarna att förhålla oss till. För att klara detta och för att uppnå de högt satta – och nödvändiga - målen för klimatutsläpp, energieffektivisering m.m. krävs att ett hållbarhetsperspektiv genomsyrar arbetet inom Stockholms Stad. Därför är det viktigt att ett hållbarhetsperspektiv även finns med i Vision 2030.

Hållbarhet är en viktig fråga och något som Stockholms Hamnar arbetat med under en tid. Sjöfarten i sig är mycket energieffektiv och miljömässigt fördelaktig jämfört med andra transportslag och Hamnen verkar för att skapa förutsättningar för både den långväga sjöfarten och den mer lokala, småskaliga sjöfarten.

Regionens varuförsörjning

Trots att det är en avgörande pusselbit för att få en växande stad att fungera både för näringslivet och för de boende, så får godstransporter och varuförsörjning endast marginellt utrymme i den reviderade Vision 2030. Stockholms Hamnar saknar en tydlig vision för framtida varuförsörjning och effektiva godstransporter och hade önskat att möjligheten att utnyttja sjövägen för varuförsörjningen uppmärksammats mer.

Stockholms Hamnar utgör en mycket viktig del i leveranskedjan för att säkra varuförsörjningen till hela Stockholmsregionen. Redan idag transporteras en stor mängd varor in till Stockholmsregionen via sjövägen och i ett 2030-perspektiv kommer detta flöde bli allt viktigare. Vattenvägen är den hållbara vägen jämfört med andra transportslag och det tillsammans med en överbelastad landinfrastruktur talar för att

godset med fördel bör komma till Stockholmsregionen sjövägen. Den nya godshamnen Stockholm Norvik kommer spela en central roll för varuförsörjningen för hela Stockholmsregionen. I dagsläget är det framför allt långväga godstransporter som sker med sjöfartens hjälp, men inom en överskådlig framtid ser vi även en utveckling av inlands- och kustsjöfart.

Framkomlighet, transportsystemet och sjöfartens potential

Framkomlighet är a och o i en förtätad och växande stad. Vattenvägarna har stor potential att utnyttjas, inte bara av den storskaliga sjöfarten utan även av skärgårds- och pendelbåtstrafik i innerstaden. De kan fungera avlastande för den övriga kollektivtrafiken samt bidra till stadens attraktivitet när Stockholmare och besökare får bättre möjlighet att njuta av staden från sjösidan. Stockholms Hamnar kommer verka för en utökad kollektivtrafik på vatten, vilket dock förutsätter att det finns utrymme längs våra kajer för den småskaliga, rörliga sjöfarten.

Stockholms Hamnar håller med om visionen om en förbindelse öster om staden, vilket skulle förbättra förutsättningarna för framför allt det gods som passerar genom Hamnen och vidare ut i regionen och resten av landet.

Stad och hamn växer och utvecklas tillsammans

Bristen på bostäder är en stor utmaning för staden och behovet av att bygga nytt är stort. Nya ytor exploateras och detta sker inte sällan i hamnmiljö eftersom vattennära lägen är särskilt attraktiva. Inom ramen för Värtaprojektet skapar Stockholms Hamnar ny mark ute i vattnet dit hamnverksamheten flyttar. Samtidigt lämnas mark tillbaka till staden för att ge plats för bostäder och kontor när Norra Djurgårdsstaden utvecklas. På samma sätt kommer containerterminalen i Frihamnen stängas och verksamheten flyttas till den nya godshamnen Stockholm Norvik när denna öppnas. Även Loudden kommer avvecklas och ge plats åt bostäder inom ramen för Norra Djurgårdsstaden.

Utvecklingen av Norra Djurgårdsstaden och Stockholms Hamnar sker i symbios och är en förutsättning för att de tuffa målen om bostadsbyggande ska kunna nås samt att regionens varuförsörjning ska tryggas. Detta är goda exempel på hur Staden och Hamnen kan växa sida för sida och säkra såväl behovet av bostäder som varuförsörjning till regionen. Stockholms Hamnar ser med tillförsikt fram emot ett samarbete mellan Hamnen och Staden även i utvecklingen av andra områden, såsom Stadsgården/Masthamnen.

Den viktiga besöksnäringen

Besöksnäringen är en allt viktigare näring, vid sidan av de mer traditionella basnäringarna. Den svenska besöksnäringens exportvärde, dvs. utländska turisternas utgifter i Sverige, är större än exportvärdet för flera viktiga varugrupper, som exempelvis personbilar och trävaror¹. Stockholms Hamnars bidrag till besöksnäringen i Stockholmsregionen är framför allt den omfattande färje- och kryssningstrafiken med sina 12 miljoner besökare årligen. Enbart färjepassagerarna konsumerar för ett värde

¹ Enligt Tillväxtverkets Fakta om svensk turism 2013, <http://www.tillvaxtverket.se/huvudmeny/faktaochstatistik/faktaomturism.4.21099e4211fdb8c87b800017331.html>

motsvarande närmare 5 miljarder kronor varje år, vilket motsvarar en effekt för sysselsättningen på drygt 4 100 årsarbeten varje år och utgör 20 procent av besöksnäringen i Stockholm, enligt Stockholms Hamnars Färjeundersökning.

I förslaget på reviderad Vision 2030 anges att *”Stockholm är en självklar bas för turismen i Östersjöområdet med en omfattande färje- och kryssningstrafik.”*, en vision som Stockholms Hamnar självfallet delar. Vidare anges att *”Den nya stadsdelen Norra Djurgårdsstaden är ett nav för de allt fler kryssningsfartyg som ankommer staden.”* Här skulle Hamnen dock önska att det istället står att *”I hjärtat av den nya stadsdelen Norra Djurgårdsstaden ligger Värtahamnen-Frihamnen, som tillsammans med Stadsgården-Skeppsbron, kommer ta emot de kryssningsfartyg och färjor som ankommer staden.”*

Stockholms Hamnar kommer fortsättningsvis att arbeta med utvecklingen av den viktiga besöksnäringen, bland annat genom att utveckla och förbättra möjligheterna att ta emot färje- och kryssningsfartyg i såväl Värtahamnen-Frihamnen som i Stadsgården-Skeppsbron samt i Nynäshamn.

Levande och tillgängliga innerstadskajer

Stockholm är en stad på vatten med en utpräglad sjöfartsprofil som bidrar till dess attraktivitet. I Stockholms stads vision för 2030 har de vattennära områdena utvecklats, stadens kajer är tillgängliga och sjuder av folkliv. I tjänsteutlåtandet talar man om kajer som offentliga rum vilka ska utvecklas för att både besökare, bostäder, transporter m.m. ska kunna samsas på samma ytor. Stockholms Hamnar delar denna uppfattning och visionen ligger väl i linje med Hamnens bild av innerstadskajerna i det framtida Stockholm.

Det finns många intressenter och önskemål om hur kajer och kajytor ska användas och det är viktigt att de finns en samsyn om hur dessa ska utvecklas framöver. I sjöfartsstaden Stockholm spelar den rörliga sjöfarten en betydande roll. I innerstaden handlar det framför allt om pendelbåts- och skärgårdstrafik vars behov av kajer och angränsande ytor måste säkerställas för verksamheten ska kunna bedrivas. Internationella regler gällande säkerhet (ISPS) innebär dessutom att vissa områden i anslutning till den viktiga färje- och kryssningstrafiken måste tas i anspråk. Vidare är utrymme och flexibilitet längs kajerna en förutsättning för att kunna ge plats för större evenemang som sker i eller vid vattnet. Stockholms Hamnar kommer, tillsammans med andra aktörer, verka för att den befintliga sjöfarten kan utvecklas samtidigt som kajerna görs än mer levande och tillgängliga för allmänheten.

Det regionala, nationella och internationella perspektivet

Stockholms Hamnar har inte enbart ett lokalt uppdrag utan verkar på den regionala, nationella och internationella arenan. Lokalt i Stockholm arbetar vi med skärgårds- och pendelbåtstrafik, charterbåtar och annan sjöfart i mindre skala längs innerstadskajerna. Men genom vår hamnverksamhet har vi även en betydande roll regionalt och nationellt, exempelvis genom att vi säkerställer varuförsörjningen för hela Stockholmsregionen samt vårt bidrag till den så viktiga besöksnäringen i Sverige. Eftersom sjöfarten i stor utsträckning är internationell är dessutom det globala perspektiv av stor vikt för

Hamnen. Globala handelsflöden och förändringar i internationella regelverk för sjöfarten är sådant som direkt eller indirekt berör Hamnen.

Visionen fokuserar i stor utsträckning på det lokala men har även ett visst regionalt och europeiskt perspektiv. I arbetet med att uppnå Vision 2030 är det dock viktigt att staden arbetar brett, såväl mellan kommunerna i regionen som med nationellt samarbete på politisk nivå och gentemot myndigheter. Stockholms roll i Sverige och Europa är betydande och det är viktigt att lyfta blicken och se helheten. Det kan exempelvis handla om Stockholms infrastruktur, vars betydelse sträcker sig långt utanför stadens gränser. I visionen anges att ”*De verksamheter staden finansierar ska bedrivas utifrån stockholmarnas behov*” (s. 26), men Stockholms Hamnar menar att hänsyn även bör tas till Stockholmsregionens och hela Sveriges behov. Det som gynnar regionen och Sverige gynnar Stockholm, och vice versa.

Avslutningsvis vill Stockholms Hamnar lyfta vikten av att i det kommande arbetet fokusera på genomförandet av Vision 2030. Det är viktigt att identifiera vilka hinder som föreligger för att visionen ska kunna uppnås samt att systematiskt arbeta med att undanröja dessa hinder.

Förslag

Styrelsen föreslås besluta

- att som svar på remissen åberopa och överlämna upprättat tjänsteutlåtande.
- att omedelbart justera ärendet.

Stockholm den 2014-08-13

Johan Castwall
VD

Revidering av Vision 2030 – ett Stockholm i världsklass

Stockholms stad har genomfört en utvärdering av Vision 2030. Sedan den nuvarande visionen togs fram visar nya beräkningar att staden växer snabbare än vad som tidigare uppskattats. Därför har en revidering av visionen genomförts.

Den reviderade visionen lyfter än tydligare fram vikten av ett väl utbyggt fibernät - öppet för alla på likvärdiga villkor - som en förutsättning för att klara de utmaningar som pekas ut i visionen.

Den IT-strategi staden, i fullt politiskt samförstånd, sjösatte för över 20 år redan i och med bildandet av Stokab, har visat sig vara mycket framgångsrik. Stokabs fibernät har inneburit en samhällsekonomisk vinst på minst 16 miljarder kronor, enligt forskningsinstitutet Acreo Swedish ICT.

Modellen för fibernätet i Stockholm bygger på resursdelning. Genom att en operatörsneutral aktör vid ett tillfälle förlägger fiber som räcker till alla, kan kostnaden delas av alla de som använder fibernätet. Staden har sedan internt gjort samma sak genom att låta en enhet, S:t Erik Kommunikation, med hjälp av fiber från Stokab, ansluta alla stadens enheter som behöver uppkoppling. Stadens enheter delar sedan på den aktiva utrustning som behövs. Därmed har kostnaden för respektive verksamhet blivit betydligt lägre än vad annars skulle varit fallet samtidigt som ett robust nät kunnat byggas. Dessutom medför modellen att drift av nätet kan upphandlas och att så väl stora som små tjänsteleverantörer på ett kostnadseffektivt sätt kan leverera tjänster till stadens verksamheter.

För de utmaningar staden nu står inför är det än viktigare att fullt ut nyttja den resursfördelningsmodell staden har med Stokabs fibernät och S:t Erik Kommunikations interna datanät.

Många av lösningarna på de utmaningar som pekas ut i den reviderade visionen bygger på IT-baserade lösningar, bland annat flera för att styra tekniska system. Att föra över dagens befintliga tekniknät till stadens "resursdelade" nät är därför viktigt.

Ett väl utbyggt fibernät som ägs av det offentliga och upplåts på likvärdiga villkor till alla, är en förutsättning för att mobiloperatörerna även fortsättningsvis ska kunna bygga ut sina nät (3G, 4G och kommande 5G), att så kallad Grön-IT ska kunna användas i bred skala (bygga ett hållbart samhälle), att utveckla välfärdsverksamheter och bygga så kallade smarta städer, att företags- och invånares behov av uppkoppling inte ska

begränsas av tekniska skäl, och att alla ska kunna vara en del i dagens digitaliserade samhälle.

Som PwC i studien "Cities of Opportunity" konstaterar är tillgången till ett robust och väl utbyggt fibernät en förutsättning för att kunskapsintensiva företag ska kunna verka och växa, något som är särskilt viktigt för en stad som Stockholm som har den högsta koncentrationen av kunskapsintensiva jobb inom Europa.

Det är därför viktigt att planeringen av fibernät sker redan från början när nya områden planeras i staden, både av kostnadsskäl och för att kunna tillgodose de behov företag, offentlig verksamhet och medborgare har av uppkoppling. Fibernät är lika viktiga som annan markbunden infrastruktur, exempelvis vatten, el och avlopp.

Yttrande över förslag till Revidering av Vision 2030

Stockholm Parkering har för yttrande från Stadshus AB fått rubricerade förslag till revidering av Vision 2030 för yttrande.

Stockholm Parkering har inga invändningar mot föreslagna förändringar men vill förtydliga parkeringsfrågorna som berörs i ärendet.

En minskning av parkeringsplatser vid kajer såsom längs Strandvägen, Norr- och Söder Mälarstrand och på Skeppsbron bör ske med beaktande av de som nyttjar nämnda parkeringar. Parkering för boende-, arbets- och besöksparkering kan i många fall lösas genom bättre nyttjande av befintliga parkeringar och genom nya p-hus och garage. I de fall nya anläggningar behöver byggas krävs i de flesta fall minst 5 år från ide till färdigt garage.

Bolaget har givetvis förståelse för att den rörliga och kapacitetsstarka trafiken behöver prioriteras framför långtidsuppställning av parkerade bilar. Bolaget har här möjlighet att prioritera nya garage längs prioriterade gator. I flera fall finns redan kapacitet i garage längs viktiga trafikstråk. Dessa borde givetvis prioriteras.

När det gäller laddplatser för elbilar ökar de varje månad, så det faktiska antalet idag, är något högre än vad som skrivs i ärendet. Vi delar dock uppfattning att en markant ökning måste ske fram till 2030 för att nå uppsatta mål.

Med vänlig hälsning

Christian Rockberger
VD

Enligt uppdrag:

Alin Ulug
Stabschef

Stockholms Stadsteater AB ställer sig positiv till Stadsledningskontorets förslag avseende revidering av Vision 2030 – ett Stockholm i världsklass.

Stockholms Stadsteaters vision är att vara en angelägenhet för alla stockholmare. I vår repertoar skall finnas något för alla. Stockholms Stadsteater skall också vara nyskapande och utmanande. Våra scener skall vara tillgängliga för nya konstnärliga uttryck, öppnas för den nya generationen konstnärer och inte minst erbjuda barn och ungdomar konstnärliga upplevelser. Stockholms Stadsteater efterlyser därför en utveckling av texten till att belysa även ett åldersperspektiv exempelvis barn, unga samt äldre människor.

Stadens samtliga verksamheter, inklusive Stockholms Stadsteater har en viktig roll att fylla i förverkligandet av ett Stockholm i världsklass.

Stockholm den 21 augusti 2014

Stockholms Stadsteater AB

Benny Fredriksson
VD

Revidering av Vision 2030 – ett Stockholm i världsklass

Bakgrund

Rotel I har remitterat aktuell remiss till koncernledningen. Koncernledningen har i sin tur skickat remissen till bland annat SGA Fastigheter med begäran om synpunkter kring vad som framförs i remissen.

Sedan stadens gemensamma vision om ett Stockholm i världsklass 2030 togs fram under 2006 har stadens långsiktiga förutsättningar förändrats. Befolkningen har ökat mer och snabbare än beräknat. Stockholms stad kommer vara en miljonstad år 2020 det vill säga 10 år tidigare än planerat.

Ärendet

Utifrån uppdrag av kommunfullmäktige har ett arbete med utvärdering och revidering av Vision 2030 genomförts sedan hösten 2012. Arbetet med att revidera Visionen har letts av stadsledningskontoret. Utvärderingen ligger nu till grund för den föreslagna revideringen av Vision 2030 – ett Stockholm i världsklass.

Ärendets beredning

Detta ärende har beretts inom SGA Fastigheter.

SGA Fastigheters synpunkter och förslag

Syftet med Vision 2030 är att skapa en gemensam strategisk vision för Stockholm. Visionen ska visa vad och hur staden ska vara år 2030. Men Stockholm och dess omvärld förändras och därför har kommunfullmäktige beslutat att visionen ska revideras.

SGA Fastigheter anser att de föreslagna revideringsförslagen är ändamålsenliga. Visionen har i många avseenden blivit tydligare och mer konkret. Den reviderade visionen utgår mer från stockholmarna än tidigare. Valfrihet, service, utveckling, dialog och öppenhet sätts i fokus.

Ett avsnitt i Visionen handlar om att Stockholm ska vara en världsberömd upplevelsestad. Stockholm ska bli en internationell storstad med ett myllrande idrotts-, kultur-, och nöjesliv där människor upplever, deltar i och är med och skapar aktiviteter. År 2030 finns det ett rikt utbud av museer, konserter, teatrar, konstutställningar, filmvisningar, dansuppvisningar och nöjesparker. Här arrangeras en mångfald av evenemang – alltifrån lokala festivaler och breddidrottsevenemang för barn och unga till

stora elitidrottstävlingar. Här finns också kapacitet och kompetens att genomföra internationella megaevenemang och Stockholm är ett självklart val för ledande arrangörer.

SGA Fastigheter konstaterar att grunden för att uppnå målet om att Stockholm ska vara en världsberömd upplevelsestad år 2030 i mångt och mycket redan är satt. I augusti 2013 invigdes Tele2 Arena. Den nya arenan har tillsammans med de andra arenorna i Globen området bra förutsättningar för att locka hit evenemang på hög internationell nivå. Tele2 Arena utsågs också till världens bästa arena 2014.

SGA Fastigheter vill lyfta fram att fler evenemang leder till ökad sysselsättning och ekonomisk tillväxt. Evenemangen i Stockholms län bidrar med miljarder i turistsättning varje år.

Allt fler storstäder och regioner i världen har upptäckt evenemangens betydelse för tillväxt och sysselsättning. Förutom mätbara positiva ekonomiska effekter bidrar stora attraktiva evenemang till att ”sätta Stockholm på kartan”, vilket gynnar staden som helhet och medför ytterligare attraktionskraft. Ett större och bredare utbud av evenemang leder också till bättre livskvalitet för stockholmarna.

Konkurrensen med andra storstäder är dock knivskarp. SGA Fastigheter anser att Stockholms stad saknar en snabbfotad och effektiv evenemangsstruktur för att kunna svara upp till målet om att Stockholm år 2030 ska vara en världsberömd upplevelsestad.

Bolaget anser att staden behöver en enhetlig evenemangsorganisation med egen budget som kan verka för fler evenemang till Staden. Idag finns det flera förvaltningar och bolag som ansvarar för evenemang i Stockholm. Evenemang som tillkommit på stadens initiativ eller som kräver stort deltagande från stadens sida har i dagsläget ingen naturlig hemvist i stadens organisation. De tenderar att hamna där det går att hitta en finansiering till evenemanget eller utifrån temporära prioriteringar. Kunskapsnivå och tidigare erfarenheter är sällan avgörande i detta avseende.

En enhetlig organisation innebär att Stockholms stad i kontakten med evenemang som kräver ett stort deltagande från stadens sida säkrar kompetensöverföringen mellan olika evenemang. Kompetens byggs nu tillfälligt upp inom den organisation där finansieringen finns. Om ansvaret låg på ett och samma ställe skulle både effektiviteten och servicenivån bli högre.

SGA Fastigheter AB

Mats Grönlund

Remissvar över ”Förslag till reviderad Vision för Stockholm 2030”

Utifrån uppdrag av kommunfullmäktige har ett arbete med utvärdering och revidering av Vision 2030 genomförts sedan hösten 2012. Arbetet har letts av stadsledningskontoret. Rotel I har remitterat rubricerat ärende till koncernledningen och ärendet har av koncernledningen tillsänts S:t Erik Markutveckling för yttrande.

Ärendet

Sedan stadens gemensamma vision om Ett Stockholm i världsklass 2030 togs fram under 2006 och 2007 har omvärlden förändrats och därmed också stadens långsiktiga förutsättningar. Befolkningstillväxten har gått betydligt snabbare än beräknat. Stockholm kommer att vara en miljonstad redan i början av 2020-talet, inte år 2030, vilket visionsarbetet utgick ifrån.

Den snabba tillväxten skapar än större utmaningar för att planera framtidens Stockholm och tillgodose alla de olika behov och önskemål dagens och morgondagens invånare har. Målet är ett Stockholm med hög livskvalitet för invånare i olika åldrar och med vitt skiftande bakgrunder. Det gäller att värna det goda i Stockholm – de offentliga rummen, närheten till naturen, Mälaren och Saltsjön, och hög kvalitet i offentligt finansierad service – samtidigt som vi bygger nya bostadsområden med god kollektivtrafik där man med trygghet kan åldras eller låta barnen växa upp och där det finns förskolor och skolor som ger barnen kunskaper och färdigheter för livet.

Utifrån uppdrag av kommunfullmäktige har ett arbete med utvärdering och revidering av Vision 2030 genomförts sedan hösten 2012. Arbetet har letts av stadsledningskontoret och har involverat ett stort antal medarbetare i staden på olika nivåer, bland annat stadens förvaltnings- och bolagschefer. Även akademierna och länsstyrelsen i Stockholms län har involverats. Arbetet, under ledning av en styrgrupp, har bedrivits i åtta olika delprojekt som utifrån olika perspektiv har analyserat utvecklingstendenserna och den förväntade framtidsutvecklingen inom visionens tre teman. Diskussioner och dialoger har även skett med externa grupper, så kallade fokusgrupper.

Hela arbetet har legat till grund för den nu föreslagna revideringen av Vision 2030 – ett Stockholm i världsklass, som redovisas i detta ärende.

Några viktiga utvecklingstendenser

Stockholmarnas stad

Stockholmarna är stolta över sin stad och vill vara delaktiga i stadens utveckling. Att Stockholm växer uppfattas i huvudsak som positivt, men för att klara den

utbyggnadstakt som krävs, till exempel när det gäller nya bostäder, behöver förtroendet för politiker och tjänstemän vara starkt. Dialogen med stockholmarna behöver utvecklas för att underlätta en positiv utveckling av staden.

Brukarundersökningar visar att det finns en stor nöjdhet med den erbjudna samhällsservicen, men en ökad individualisering och höjd kunskapsnivå bland invånarna driver succesivt upp förväntningarna. Medarbetarnas bemötande och en stor lyhördhet för individernas olika behov är en förutsättning för att behålla förtroendet. Samtidigt är det viktigt att medarbetarna ges möjligheter till inflytande, delaktighet och utveckling av nya innovativa arbetssätt som tar tillvara den nya teknikens möjligheter, och en ständig kvalitetsförbättring.

Kompetensförsörjningsfrågor kommer alltmer i centrum. Konkurrensen om arbetskraft kommer med stor sannolikhet att öka på Stockholms arbetsmarknad. Att attrahera och behålla rätt kompetens är en framtidsfråga för stadens som arbetsgivare, liksom för all verksamhet finansierad av staden. En ny syn på vård- och serviceyrken är avgörande liksom ett starkt ledarskap. Likaså är det viktigt att höja statusen för de pedagogiska yrkena där rekryteringsbehovet är mycket stort.

Elever och föräldrar i Stockholms stad är nöjda med sina skolor. Skolresultaten är också generellt sett bra i Stockholm, jämfört med övriga riket men med dagens kompetenskrävande arbetsmarknad är det viktigt att fler slutför sin gymnasieutbildning.

I ett internationellt perspektiv betraktas Stockholm som en trygg, tolerant och öppen stad, samtidigt efterlyser stockholmarna en mer sammanhållen stad med närhet till service och trivsel i stadens alla delar. Att Stockholm nu genomför en stark och snabb utbyggnad av bostäder och kommunikationer ger stora möjligheter till att påverka utvecklingen i stadens alla delar och göra det möjligt för människor med olika bakgrund att mötas. En fysiskt sammanhållen stad ger bättre förutsättningar för en socialt sammanhållen stad.

Innovativ och växande

Ett större och tätare Stockholm förstärker de kvaliteter som många människor vill ha och som gör att folk söker sig till regionen. Under det senaste decenniet har Stockholms position som tillväxtmotor stärkts. En stor näringslivsbredd på en relativt liten yta har bidragit till skapande av starka kluster och innovativa miljöer i regionen. En förbättrad internationell tillgänglighet lyfts fram som en viktig utvecklingsfråga för fortsatt framgång.

Stockholm har Sveriges största och mest välfungerande arbetsmarknad. Trots det finns en betydande matchningsproblematik. Redan idag finns en uttalad brist på vissa specialistkompetenser och prognoserna pekar på en generell brist på högutbildade inom ett antal år. Samtidigt står många utanför arbetsmarknaden. Utbildning kommer att bli allt viktigare i framtiden och det är viktigt att fler fullföljer sin gymnasieutbildning. En tydlig svaghet på arbetsmarknaden är att utrikesföddas kompetens inte i tillräcklig omfattning tas till vara. Snabbare integrering av nyanlända och en bättre språkundervisning är viktiga insatser.

Stockholm har idag ett brett utbud av utbildningar på högskolenivå och stockholmarnas utbildningsnivå stiger kontinuerligt. I ett internationellt perspektiv satsar Sverige stora resurser på FoU i förhållande till BNP och en stor del av denna forskning sker i storstadslänen. För att Stockholm ska bli en världsledande kunskapsregion behöver samverkan mellan högre lärosäten, forskare, företag och offentlig verksamhet stärkas. Systemen för att ta till vara, utveckla och kommersialisera regionens innovationer behöver bli bättre.

En viktig förutsättning för att behålla Stockholms konkurrenskraft ligger i förmågan att vara en attraktiv stad för företag att starta och utvecklas i. Direktkontakten med företag sker oftast på lokal nivå. Företagens upplevelse av myndighetskontakten beror i hög grad på hur bemötandet och dialogen med kommunen fungerar. Servicen behöver bli effektivare, mer tillgänglig och reglerna mer tydliga. Tillgången på kompetens är en av de viktigaste frågorna när internationella företag väljer lokaliseringsort. Det är samtidigt viktigt att inte förbise vad ”kompetensen” värderar. Mjuka frågor i form av livskvalitet blir allt viktigare vid rekrytering av spetskompetens, det är något som staden bör framhålla mer i den internationella marknadsföringen.

Mångsidig och upplevelserik

Den starka befolkningsökningen har medfört en ökad efterfrågan på bostäder. Idag finns en stor brist på lägenheter, framför allt på små lägenheter och studentbostäder. Stadens mål för bostadsbyggande har därför reviderats upp till 140 000 nya bostäder till år 2030.

När staden ökar takten i bostadsbyggandet kommer det att innebära att stadsmiljöerna i stora delar av staden förändras och förtätas. Det kommer att kräva en löpande och strukturerad dialog med stockholmarna om varför det byggs och hur det bäst bör göras för att skapa hög livskvalitet för boende, en god stadsmiljö och en hållbar stadsutveckling.

Det finns en stor samstämmighet om att Stockholm bör värna de kvaliteter som finns idag och arbeta för en levande stad även utanför den centrala staden. Det är viktigt att sträva efter stadsdelar med blandade funktioner som boende, arbetsplatser, skolor, handel och service. Då blir stadsdelarna trygga och levande. En stor utmaning i den växande staden är också att via god planering säkra tillgången till kommunalt finansierad service liksom behovet av trivsamma offentliga miljöer såsom parker, grönområden och idrottsytor.

I Stockholm pågår och planeras just nu en rad stora infrastrukturinvesteringar som kommer att få en avgörande betydelse för regionens framkomlighet på sikt. Den beslutade tunnelbaneutbyggnaden liksom Förbifart Stockholm, utredning av Östlig förbindelse och beslut om utveckling av cykelstråk inom staden och länet är centrala för utvecklingen av Stockholmsregionen. Det finns också en stor potential för att utveckla system för dynamisk trafikledning som kan optimera användningen av befintlig infrastruktur, tillhandahålla resval och styra efterfrågan mot hållbara lösningar.

Stockholms stad har en lång tradition av att minska sin miljöpåverkan och har sedan 1990 kunnat uppvisa en utsläppsminskning av växthusgaser med en fjärdedel. Staden har

antagit ett mycket ambitiöst mål om att vara fossilbränslefritt år 2050. För att klara av detta behövs en mängd åtgärder och ett aktivt samarbete mellan privata och offentliga aktörer i Stockholmsregionen samt stockholmarna.

Stockholms positionering i världen blir allt starkare och antalet internationella besökare ökar. Evenemang och konferenser har stor betydelse för utvecklingen genom att stimulera ekonomin och marknadsföra regionen. Stockholm är redan idag en enastående stad på vatten och flera av stadens mest uppskattade mötesplatser och rekreationsområden ligger nära vatten. Detta kan förstärkas. Fler kajer kan göras levande genom att verksamheter såsom restauranger, caféer och utställningar etableras på och längs med kajerna och tillgänglighetsanpassade promenadstråk anläggs.

S:t Erik Markutvecklings synpunkter och förslag

S:t Erik Markutveckling AB:s uppgift är att äga och förvalta fastigheter/aktier i fastighetsbolag i syfte att främja stadens förmögenhetsförvaltning och utveckling. Bolaget anser att den reviderade versionen av Vision 2030 är väl förankrad i Stockholms stads organisation och har inga ytterligare synpunkter.

Marie Wallhammar,
VD

Revidering av Vision 2030 - ett Stockholm i världsklass

Svar på remiss från Stockholms stadshus AB

Stockholm Business Region Developments förslag till beslut

Stockholm Business Region överlämnar och återoppar detta tjänsteutlåtande som svar på remiss från stadsledningskontoret angående Revidering av Vision 2030 – ett Stockholm i Världsklass.

Olle Zetterberg

Anna Gissler

Bakgrund

Stockholms kommunfullmäktige beslutade i juni 2007 att anta en gemensam vision för staden, Vision 2030, Ett Stockholm i världsklass. Visionen fungerar som gemensamt styrdokument för stadens nämnder och bolag i syfte att skapa ett långsiktigt sammanhållande dokument som pekar ut färdriktningen som stöd såväl arbetet med budget och verksamhetsplaner som i det dagliga arbetet.

Under 2013 initierade stadsledningskontoret, på uppdrag av kommunfullmäktige, ett stadsövergripande projekt för att ta fram en reviderad vision som är mer anpassad till Stockholm som en miljonstad. Projektet har involverat ett stort antal medarbetare i staden på olika nivåer tillsammans med akademierna och länsstyrelsen. Resultatet av projektet har nu sammanställts i form av en visionstext samt motivering för revidering i samtliga avsnitt.

Från Stockholm Business Region har Olle Zetterberg medverkat i delprojektgruppen för näringsliv, akademi och innovation samt Jesper Ackinger har fungerat som sekreterare i samma grupp.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av team ledning och utveckling, Stockholm Business Region Development. I slutet finns en kort sammanställning av de synpunkter som inkom i samband med en workshop om det reviderade förslaget. Dessa synpunkter är alltså inte inarbetade i bolagets remiss.

Bolagets analys och bedömning

Stockholm Business Region anser att det är viktigt att staden har en samlad vision om framtiden samt anger färdvägen dit och är därför i huvudsak positiv till förslaget till reviderad Vision 2030 –En stad i Världsklass och välkomnar särskilt att den reviderade visionen lyfter bolagets kärnfrågor. Den reviderade visionen kan med största sannolikhet bli ett argument för locka näringsliv, besökare och talanger till Stockholmsregionen. Bolagets svar är uppdelat per rubrik och innehåller inte direkta förändringar i visionstexten, utan ett resonemang som kan ligga till grund för omformuleringar inför behandlingen i kommunfullmäktige. Hela förslaget kan läsas på <http://www.stockholm.se/Global/Om%20Stockholms%20stad/Utveckling/025-634-2014%20F%c3%b6rslag%20reviderad%20vision%202030.pdf>

Stockholmarnas stad

Delaktiga och trygga

Avsnittet handlar om att skapa förutsättningar för stockholmarnas delaktighet och trygghet, där särskilt trygghet är en viktig faktor för stadens attraktivitet. Besökare från andra delar av världen vittnar om en trygg, ärlig och ren stad, förutom i taxinäringen. Varje år får ett antal besökare betala stora summor för att åka till och från Arlanda eller runt om i staden på grund av den fria prissättning inom taxinäringen.

Visionen beskriver utförligt hur angeläget det är att stockholmarna har möjlighet att påverka utformningen av den service som staden tillhandahåller. Bolaget vill framhålla att det är lika angeläget att stadens näringsliv har möjlighet att påverka utformningen av de tjänster som är med och styr deras verksamheter. Det bör vara enkelt att driva företag i Stockholm.

Service av högsta kvalitet samt Utbildning i världsklass

Avsnittet handlar om att skapa service av högsta kvalitet i stadens verksamheter samt erbjuda god utbildning i stadens skolor. Bolaget vill poängtera att detta är en viktig faktor för stadens attraktionskraft. En väl fungerande barnomsorg, skola och övrig service är ett tungt argument mot internationella investerare, företag och talanger. Det är särskilt angeläget att utbildningen i skolan matchar näringslivets behov.

Innovativt och växande

Centrum i en stark och växande region

Avsnittet handlar om stadens roll i den fortsatt växande Stockholmsregionen och geografisk koncentration som viktig drivkraft för tillväxt och utveckling. I underlaget till den reviderade visionen anges att den nuvarande infrastrukturplanen i Stockholmsregionen uppgår till 100 miljarder kronor. Enligt en rapport som Stockholm Business Region låtit göra uppgår den totala investeringsvolymen, för allt byggande, till 800 miljarder kronor. För att få en storlek på den utmaning som regionen står inför är det viktigt att lägga samman investeringar i bostäder, spår, vägar etc. för att få en rättvisande bild av investeringsbehovet och behovet av byggnadsarbetare, konstruktörer och arkitekter för att nämna några yrkeskategorier.

Bolaget vill också lyfta fram Stiftelsen Stockholms Nyföretagarcentrum och projektet Start-Up Stockholm som en del i arbetet för att få fram nya företag och

kommersialisering av innovationer. Projektet har drivits med medel från EU:s regionalfond fram till hösten 2014. Projektet har bidragit till att starta 4 500 företag med 6 300 anställda.

Bolaget saknar en ståndpunkt i visionen om betydelsen av fler internationella direktlinjer till regionens flygplatser, främst Arlanda, vilket är en nödvändighet för att Stockholm ska kunna hävda sig i en allt hårdare global konkurrens. I flertalet rapporter som tagits fram, bland annat av OECD och PWC, så lyfts internationell tillgänglighet fram som en av de större utmaningarna för regionen.

En världsledande kunskapsregion

Avsnittet handlar om vikten av högre utbildning samt forskning och utveckling i världsklass.

Bolaget vill poängtera att detta är en mycket viktig framgångsfaktor för Stockholmsregionen och det finns ett antal hinder för att locka blivande studenter och forskare. En av de största utmaningarna är tillgången till bostäder för flexibelt korttidsboende.

Företagande i världsklass

Avsnittet handlar om möjligheten att behålla Stockholms attraktionskraft för näringsliv och möta den globala konkurrensen.

I stadsledningskontorets motivering till revideringen anges att staden behöver samordna sin service bättre och tillhandahålla den på ett mera lättillgängligt sätt. Stadsledningskontoret anför vidare att det är viktigt med en effektiv företagservice, gärna som en one-stop-shop där företagen inte behöver leta efter rätt instans att vända sig till.

Stockholm Business Region har idag ansvaret för stadens företagslots som är en tjänst dit företag kan vända sig via telefon, mail eller Internet och få svar på de tillstånd som behövs för att öppna eller driva olika typer av verksamheter. Tjänsten inriktas på att ge ett helhetsvar kring nödvändiga tillstånd i syfte att minska väntetiden för företagaren genom att ge möjlighet att söka flera tillstånd samtidigt. Sedan augusti 2013 finns också en elektronisk företagslots, Tillståndsguiden, som kontinuerligt förnyas.

En one-stop-shoplösning som stadsledningskontoret nämner i sitt tjänsteutlåtande kräver en annan organisation än den som för närvarande finns i Stockholm. Stockholm Business Region är ett bolag ägt av Stockholm Stadshus AB och har inte något myndighetsutövande ansvar såsom stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden eller miljönämnden för att nämna några nämnder som utfärdar tillstånd eller liknande som företag behöver för sin verksamhet. Varje myndighetsutövande nämnd har olika regler att förhålla sig till vilket gör att ansökningsprocessen är svår att samordna och beslut fattas av respektive nämnd. Bolaget bedömer att en one-stop-shoplösning för tillstånds gentemot företag är i princip omöjligt att införa i Stockholms stad utan att skapa en ”supernämnd”. En möjlig väg fram är att ytterligare införa samordning av stadens

verksamheter genom ett tydligare uppdrag till Stockholm Business Region samt ett större engagemang från stadens centrala ledning.

Mångsidig och upplevelserik

Levande stad

Avsnittet handlar om bostadssituationen i Stockholm samt ambitionen att bygga en god stad.

Bolaget vill framhålla att bristen på bostäder i Stockholm är ett hinder för framtida tillväxt. Stockholm behöver särskilt planera för fler korttidsboenden där tillfällig arbetskraft kan bo under kortare perioder. I underlaget för revidering förs ett resonemang om god stadsmiljö i stadsomvandlingsområden.

Resonemanget utgår från ett behov hos den enskilda Stockholmare och brister i att tillgodose alla olika delar som bygger en stad, däribland näringslivet som utgör en viktig beståndsdel i en levande stad men också en attraktiv stad som magnet för näringsliv och talanger.

Redovisning av synpunkter vid workshop med företag

I början av maj 2014 genomförde Stockholm Business Region en workshop med ett 80-tal företag utifrån förslaget till reviderad vision där deltagarna resonerade kring frågor med anknytning till förslaget. Nedan redovisas en sammanfattning av diskussionen. Deltagarna på workshopen anser att de viktigaste frågorna i Vision 2030 är tillgång till bostäder, god infrastruktur och kvalificerad arbetskraft för att Stockholm ska ha kvar sin betydelse av tillväxtmotor. Bland deltagarna var det många som tog upp frågan om hur staden kan ta tillvara kompetensen hos personer med utländsk bakgrund, både som anställda och som entreprenörer.

Deltagarna på workshopen saknade ett gränsöverskridande perspektiv i förslaget till reviderad vision. De efterlyste ett brett regionalt samarbete för att lösa de gemensamma utmaningar som finns, exempelvis bostäder, infrastruktur och plats för näringslivet.

Stockholm Business Region är i huvudsak positiv till förslaget om reviderad Vision 2030 – ett Stockholm i Världsklass.